

سوالات تستی درس نهم علوم و فنون ادبی (پرش)

۱ - در چند بیت زیر آرایه «ترصیع» وجود دارد؟

الف) هشت خلدش یک ستانه بیش نیست	هفت دوزخ یک زبانه بیش نیست
ب) باده نوشین به صفا خواست کرد	وعده نوشین به وفا راست کرد
پ) لیلی سمن خزان ندیده	مجنون چمن خزان رسیده
ت) از باد صبا دم تو جوید	با خاک زمین غم تو گوید
ث) در پناه اوست موجودی که هست	وز رضای اوست مقصودی که هست
۱) سه	۲) چهار
۳) یک	۴) دو

۲ - موازنه از تقابل سجع‌های ..... و ..... به وجود می‌آید. ترصیع، موازنه‌ای است که همه سجع‌های آن ..... باشد.

۱) متوازی - مطرّف - مطرّف	۲) مطرّف - متوازن - مطرّف
۳) مطرّف - متوازی - متوازن	۴) متوازی - متوازن - متوازی

۳ - در کدام بیت آرایه «موازنه یا ترصیع» وجود ندارد؟

۱) خالق و رازق زمین و زمان	حافظ و ناصر مکین و مکان
۲) جبریل مقیم آستانات	افلاک حریم بارگاهت
۳) دانه باشی مرغکانت بر چنند	غنچه باشی کودکانت بر کنند
۴) مرا برف باریده بر پر زاغ	نشاید چو بلبل تماشای باغ

۴ - در کدام گزینه آرایه «ترصیع» دیده می‌شود؟

۱) ای نوبهار! سرو نبیند همی تذرو	ای آفتاب! نور نیابد همی سها
۲) خداوندی که رایش گوهر اقبال را شد کان	عدوبندی که راهش پیکر آمال را شد جان
۳) ز دست چنگ نوازت شدم چو نالان عود	ز زلف مشک فشانت شدم چو سوزان عود
۴) ز دودی گنبد خضرا کند او	ز پیهی نرگس بینا کند او

۵ - آرایه‌های «کنایه - تلمیح - موازنه - واژه‌آرایی - ترصیع» به‌ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (الف) عشق و مستی را از این عالم بدان عالم بریم در نماند هر که امشب فکر فردا می‌کند
(ب) بساط پرتو خورشید و مه برچیده خواهد شد به این دستور اگر حسن تو بی‌اندازه می‌گردد
(ج) دانه باشی مرغکانت برچند غنچه باشی کودکانت برکنند
(د) تا تو را در دل چو قارون گنج‌ها باشد ز آرز چند گویی از او یس و چند گویی از قرن
(ه) عاشق خوانند مرا و بیدل زیبا خوانند تو را و شیرین

۱) ب - ه - ج - د - الف ۲) ب - د - ه - الف - ج

۳) الف - ب - ه - ج - د ۴) ج - د - الف - ه - ب

۶ - اگر بیت‌های زیر را باتوجه به داشتن آرایه‌های «واژه‌آرایی، تشبیه، واج‌آرایی، ترصیع» مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟

- (الف) نارنج چو دو کفه سیمین ترازو هر دو ز زر سرخ طلی کرده برون سو
(ب) شکرشکن است یا سخنگوی من است عنبر ذقن است یا سمن‌بوی من است
(ج) خواجه بیا خواجه بیا خواجه دگر بار بیا دفع مده دفع مده، ای مه عیار بیا
(د) آن برگ رزان بین که بر آن شاخ رزان است گویی به مثل پیرهن رنگ رزان است
- ۱) ب، د، الف، ج ۲) ج، الف، د، ب ۳) ج، د، ب، الف ۴) ب، ج، الف، د

۷ - در کدام گزینه ترصیع دیده نمی‌شود؟

- ۱) ما برون را ننگریم و قال را ما درون را بنگریم و حال را
۲) هم حرکاتش متناسب به هم هم خطواتش متقارب به هم
۳) بر قدم او قدمی می‌کشید وز قلم او رقمی می‌کشید
۴) شکرشکن است یا سخن‌گوی من است عنبرذقن است یا سمن‌بوی من است

۸ - ترتیب ابیات زیر از لحاظ داشتن آرایه‌های «واج‌آرایی، موازنه، واژه‌آرایی و ترصیع» کدام است؟

- (الف) کس در جهان ندارد یک بنده همچو حافظ زیرا که چون تو شاهی کس در جهان ندارد
(ب) گردون چه خواهد از من بیچاره ضعیف گیتی چه خواهد از من درمانده گدای
(ج) موضع کفر نیست جز در رنج مرجع شکر نیست جز سر گنج
(د) از نام اگر نگذری از ننگ برون آ ای نکهت گل اندکی از رنگ برون آ
- ۱) ج، د، ب، الف ۲) د، ب، الف، ج ۳) ج، د، الف، ب ۴) د، ب، ج، الف

۹ - در همه ابیات به جز بیت گزینه ..... آرایه «موازنه» مشهود است.

۱) منور چون رخ موسی مبارک چون که سینا مشعشع چون ید بیضا مشرّح چون دل عمران

۲) مردان این قدم را باید که سر نباشد مرغان این چمن را باید که پر نباشد

۳) ای به کمال شرف گوهر یکتای دین وی به جمال خرد لمعه نور خدا

۴) تیر از او یافت همان نام که تیغ از حیدر تیغ از او دید همان زخم که تیر از آرش

۱۰ - در کدام بیت آرایه ای نادرست به بیت نسبت داده شده است؟

۱) ابر و باران و من و یار ستاده به وداع / من جدا گریه کنان، ابر جدا، یار جدا (واژه آرایه، جناس

همسان)

۲) نیک اخترى به منزل وصلت رسد که او / با بدر و قدر و صدر و شرف اتصال یافت (واج آرایه،

جناس ناهمسان اختلافی)

۳) که از خاکی چو گل رنگی بر آرد / که از آبی چو ما نقشی نگارد (موازنه، تشبیه)

۴) آن زمان کو را عیان جویی نهانست / وان زمان کو را نهان جویی عیانست (ترصیع، تضاد)

۱۱ - کدام بیت دارای موازنه نیست؟

۱) دل به امید روی او همدم جان نمی شود جان به هوای کوی او خدمت تن نمی کند

۲) ز گرز تو خورشید گریان شود ز تیغ تو بهرام بریان شود

۳) عالم همه عابدند و معبود یکی است دنیا همه ساجدند و مسجود یکی است

۴) آنان که خاک را به نظر کیمیا کنند آیا بود که گوشه چشمی به ما کنند

۱۲ - در کدام بیت، موازنه دیده نمی شود؟

۱) پرواز به آنجا که نشاط است و امید است پرواز به آنجا که سرود است و سرور است

۲) خوشا چون سروها استادنی سبز خوشا چون برگها افتادنی سبز

۳) ز گرز تو خورشید گریان شود ز تیغ تو بهرام بریان شود

۴) سراپا اگر زرد و پژمرده ایم ولی دل به پاییز نسپرده ایم

۱۳ - ترتیب ابیات زیر از لحاظ داشتن آرایه‌های «واج‌آرایی، موازنه، واژه‌آرایی و ترصیع» کدام است؟

- الف) کس در جهان ندارد یک بنده همچو حافظ   زیرا که چون تو شاهی کس در جهان ندارد
 ب) گردون چه خواهد از من بیچاره ضعیف   گیتی چه خواهد از من درمانده گدای
 ج) موضع کفر نیست جز در رنج   مرجع شکر نیست جز سر گنج
 د) از نام اگر نگذری از ننگ برون آ   ای نکبت گل اندکی از رنگ برون آ
 ۱) ج، د، ب، الف   ۲) د، ب، الف، ج   ۳) ج، د، الف، ب   ۴) د، ب، ج، الف

۱۴ - تمام ابیات کدام گزینه آرایه «ترصیع» دارند؟

- الف) بخشش تو برون شده ز بیان   کوشش تو فزون شده ز مقال
 ب) کشیدم قلم در سر نام خویش   نهادم قدم بر سر کام خویش
 ج) خواست پریدن چمن از چابکی   خواست چکیدن سمن از نازکی
 د) بشر ماورای جلالش نیافت   بصر منتهای جمالش نیافت
 ه) ای منور به تو نجوم جلال   ای مقرر به تو رسوم کمال
 و) از کبد فارغ بدم با روی تو   وز زبد صافی بدم در جوی تو
 ز) نه ملک را ز طاعت تو ملام   نه فلک را ز خدمت تو ملال
 ۱) ز - ه - الف - ب   ۲) ج - د - ه - ز   ۳) ب - ج - د - ه   ۴) و - د - ب - ج

۱۵ - به ترتیب آرایه‌های «واج‌آرایی، مجاز، موازنه، تشبیه، جناس» در کدام ابیات موجود است؟

- الف) بیدلان را سخنی از رخ دلبر گفتند   بلبلان را خبری از گل نسرين دادند
 ب) دوش چون در شکن طره شب چین دادند   مژده آمدن آن صنم چین دادند
 ج) عطر مجنون همه از سنبل لیلی سودند   کام خسرو همه از شکر شیرین دادند
 د) سوز پروانه دگر در دل شمع افکندند مهر اورنگ به گلچهر خورائین دادند
 ه) خضر را آگهی از آب حیات آوردند نامه ویس گل اندام به رامین دادند
 ۱) الف - ه - ج - د - ب   ۲) د - ج - الف - ه - ب
 ۳) ب - ه - ج - الف - د   ۴) ه - ج - ب - الف - د

۱۶ - کدام بیت فاقد موازنه و دارای استعاره است؟

- ۱) گفتم غم تو دارم گفتا غمت سرآید
 ۲) بلند آن سر که او دارد بلندش
 ۳) صبر بلبل شنیده‌ای هرگز
 ۴) زشت باید دید و انگارید خوب
 ۵) گفتم که ماه من شو گفتا اگر برآید
 ۶) نژد آن دل که او خواهد نژدش
 ۷) چون بخندد شکوفه سحری
 ۸) زهر باید خورد و انگارید قند

۱۷ - کدام گزینه ترصیع دارد؟

- ۱) خرد خریطه کش خاطر و بیان من است
 ۲) نازی است تو را در سر کمتر نکنی دانم
 ۳) به میدان وفا یارم چنان آمد که من خواهم
 ۴) نکبت حوراست یا هوای صفاهان
 ۵) سخن جنیبه بر خامه و بنان من است
 ۶) دردی است مرا در دل باور نکنی دانم
 ۷) ز دیوان هوا کارم چنان آمد که من خواهم
 ۸) جبهت جوز است یا لقای صفاهان

۱۸ - در کدام گزینه آرایه «موازنه» به کار نرفته است؟

- ۱) بحر را بگذاشت در تسلیم خویش
 ۲) در پناه اوست موجودی که هست
 ۳) ز دانش بهره دارد یا ندارد
 ۴) هوا چون نافه مشکین معطر
 ۵) کوه را افسرده کرد از بیم خویش
 ۶) وز رضای اوست مقصودی که هست
 ۷) چو شیران زهره دارد یا ندارد
 ۸) چمن چون عالم علوی منور

۱۹ - چند بیت از بیت‌های زیر آرایه «موازنه» دارد؟

- الف) شد مزین به تو مقام و محل
 ب) بیوید و آن توشه ره کنید
 پ) گه به نوای علمش برکشند
 ت) چرا نهم؟ نهم دل بر خیالت
 ث) هم از گوهر گزیده هم ز اختر
 ۱) دو
 ۲) سه
 ۳) چهار
 ۴) پنج
 ۵) شد مبین به تو حرام و حلال
 ۶) بکوشید تا رنج کوتاه کنید
 ۷) گه به نگار قلمش درکشند
 ۸) چرا ندهم؟ دهم جان در وصالت
 ۹) هم از منظر ستوده هم ز مخبر

۲۰ - آرایه‌های «جناس - ترصیع - واج آرایی - موازنه - تضاد» به ترتیب در کدام گزینه به کار رفته است؟

الف) رخس نسرين و بويش نيز نسرين	لبش شيرين و نامش نيز شيرين
ب) هم مرا هم راز و هم همدم مدام	هم مرا هم درد و هم محرم مدام
ج) چون جهان سر بر خط دارد مدام	چون قلم خط بر جهان چندی کشی
د) به خاک من نیفتد سایه سرو بلند او	بین کوتاهی بخت نگونساری که من دارم
ه) هم جهان در جانت می جوید مدام	هم ز جان می جویدت دایم جهان
۱) ج - الف - ب - د - ه	۲) ه - الف - ب - ج - د
۳) ب - ج - د - ه - الف	۴) ج - ب - الف - د - ه

۲۱ - در کدام دو بیت آرایه «موازنه» به کار رفته است؟

الف) صبح وارم کآفتابی در نهان آورده‌ام	آفتابم کز دم عیسی نشان آورده‌ام
ب) دیده‌ام عشاق ریزان اشک داوود از طرب	آن همه چون سبحة در یک ریسمان آورده‌ام
ج) عیار شعر من اکنون عیان تواند شد	که رأی روشن آن مهتر است معیارم
د) زهی به عالی امرت اسیر گشته قدر	زهی به نافذ حکمت مطیع گشته قضا
ه) خورده قسم اختران به پاداشم	بسته کمر آسمان به پیکارم
۱) الف - ج	۲) ب - ه
۳) ج - د	۴) د - ه

۲۲ - ترتیب ابیات زیر از لحاظ داشتن آرایه‌های «واج آرایی، موازنه، واژه آرایی و ترصیع» کدام است؟

الف) کس در جهان ندارد یک بنده همچو حافظ	زیرا که چون تو شاهی کس در جهان ندارد
ب) گردون چه خواهد از من بیچاره ضعیف	گیتی چه خواهد از من درمانده گدای
ج) موضع کفر نیست جز در رنج	مرجع شکر نیست جز سر گنج
د) از نام اگر نگذری از ننگ برون آ	ای نکبت گل اندکی از رنگ برون آ
۱) ج، د، ب، الف	۲) د، ب، الف، ج
۳) ج، د، الف، ب	۴) د، ب، ج، الف

۲۳ - در کدام گزینه «ترصیع» وجود دارد؟

- ۱) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست
 ۲) غلام نرگس مست تو تاجدارانند
 ۳) شد مزین به تو مقام و محل شد
 ۴) دولت و ملت دوگانه زاد چو جوزا
 ۵) ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
 ۶) خراب باده لعل تو هوشیارانند
 ۷) مبین به تو حرام و حلال
 ۸) مادر دخت یگانه زای صفاهان

۲۴ - در کدام یک از گزینه‌های زیر تمام آرایه‌های «واج آرایی، موازنه و بیش از یک استعاره» دیده می‌شود؟

- ۱) غلام نرگس مست تو تاجدارانند
 ۲) در میان آب و آتش هم‌چنان سرگرم توست
 ۳) بخت آینه ندارم که در او می‌نگری
 ۴) هم حرکاتش متناسب به هم
 ۵) خراب باده لعل تو هوشیارانند
 ۶) این دل زار و نزار اشک بارانم چو شمع
 ۷) خاک بازار نیززم که بر او می‌گذری
 ۸) هم خطواتش متقارب به هم

۲۵ - در کدام بیت همه آرایه‌های «کنایه، موازنه و جناس» یافت می‌شود؟

- ۱) آمد پی متابعتش کوه در روش
 ۲) آدم از او به برقع حرمت سپیدروی
 ۳) هم عیب را به عالم اشرار پرده پوش
 ۴) بی هم نفسی خوش نتوان زیست به گیتی
 ۵) رفت از پی مشایعتش سنگ بر هوا
 ۶) شیطان از او به سیلی حرمان سیه قفا
 ۷) هم غیب را ز عالم اسرار ترجمان
 ۸) بی دست شناور نتوان رست ز غرقاب

۲۶ - در کدام دو بیت آرایه «موازنه» به کار رفته است؟

- الف) صبح‌وارم کافتابی در نهان آورده‌ام
 ب) دیده‌ام عشاق ریزان اشک داوود از طرب
 ج) عیار شعر من اکنون عیان تواند شد
 د) کلیم عشقم و من عاشق پرستیدن
 ه) خورده قسم اختران به پاداشم
 ۱) الف - ج
 ۲) ج - د
 ۳) ب - ه
 ۴) د - ه
 ۵) آفتابم کز دم عیسی نشان آورده‌ام
 ۶) آن همه چون سبزه در یک ریسمان آورده‌ام
 ۷) که رای روشن آن مهتر است معیارم
 ۸) طبیب روحم و من طالب سحر دیدن
 ۹) بسته کمر آسمان به پیکارم

۲۷ - در همه گزینه‌ها به جز ..... هر دو آرایه «موازنه و تشبیه» به کار رفته است.

- ۱) قول او ختم دان تو چون قرآن   لفظ او جزم دان تو چون فرقان
۲) هوا از چهر او گردد به سان دیده شاهین   زمین از اشک او گردد به سان سینه عنقا
۳) گه آن آراسته زلفش زره گردد گهی چنبر   گه آن آراسته جعدش بیارد مشک و گه عنبر
۴) بوستانی است صدر تو ز نعیم   و آسمانی است قدر تو ز جلال

۲۸ - در کدام عبارت آرایه «موازنه» وجود دارد؟

- ۱) شد مزین به تو مقام و محل   شد مبین به تو حرام و حلال
۲) دل به امید روی او همدم جان نمی شود   جان به هوای کوی او خدمت تن نمی کند
۳) ما ز بالایم و بالا می رویم   ما ز دریایم و دریا می رویم
۴) تو مگو ما را بدان شه بار نیست   با کریمان کارها دشوار نیست

۲۹ - به ترتیب در چند بیت موازنه و در چند بیت ترصیع داریم؟

- الف) بشر ماورای جلالش نیافت / بصر منتهای جمالش نیافت
ب) خالق و رازق زمین و زمان / حافظ و ناصر مکین و مکان
ج) راه وصل تو راه پرآسیب / درد عشق تو درد بی درمان
د) جفا پل بود بر عاشق شکستی / وفا گل بود بر دشمن فشاندی
هـ) عالم همه عابدند و معبود یکی است / دنیا همه ساجدند و مسجود یکی است
۱) دو - سه   ۲) یک - چهار   ۳) چهار - یک   ۴) سه - دو

۳۰ - در کدام گزینه، آرایه نادرست به بیت نسبت داده شده است؟

- ۱) کلاه ناز و تکبر بنه کمر بگشای   که چون تو سرو ندیدم که در قبا گنجد (کنایه - ایهام)
۲) مر تو را نیست به من میل و شکیبایی هست   گر مرا هست به تو میل و شکیبایی نیست
(موازنه - واژه آرایه)

- ۳) چه دیده دیده خونبار من که یکباره   به قصد خونم از این سان سپر بر آب انداخت (کنایه - جناس)
۴) بسی دلها چو گوهرها ز نور لعل تو تابان   بسی طوطی که آموزند از قندت شکرخایی (تکرار - تشبیه)

۳۱ - آرایه‌های مقابل کدام بیت «همگی» درست هستند؟

① هیچ ندید هرکه او هیچ ندید از آن میان هیچ نگفت هرکه او هیچ نگفت از آن دهان (جناس، موازنه)

② تا دل به برم هوای دلبر دارد افسانه عشق دلبر از بر دارد (جناس ناقص، واج آرایی)

③ به بوی زلف تو دادم دل شکسته به باد بیا که جان عزیزم فدای بوی تو باد (جناس تام، جناس ناقص)

④ هر سینه کجا محرم اسرار تو باشد؟ هر دیده کجا لایق دیدار تو باشد؟ (ترصیع، اشتقاق)

۳۲ - ترتیب قرار گرفتن آرایه‌های «ترصیع، تلمیح، موازنه» در کدام گزینه آمده است؟

(الف) هست انعام تو در برج مروّت اختر / هست اکرام تو در درج فتوّت گوهر

(ب) به بالای ایوان او راغ نیست / به پهنای میدان او، باغ نیست

(ج) ای آن که جهان را همه فخر از حَسَبِ توست / وی آن که شهان را همه فخر از نسبِ توست

(د) گر مرید راه عشقی، فکر بدنامی مکن / شیخ صنعان خرّقه رهنِ خانه خمار داشت

(ه) بدان حجت که دل را زنده دارد / بدان آیت که جان را بنده دارد

① ب، ه، ج ② ج، د، ه ③ ه، د، الف ④ ج، الف، ب

۳۳ - آرایه‌های «کنایه - تلمیح - موازنه - واژه آرایی - ترصیع» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

(الف) عشق و مستی را از این عالم بدان عالم بریم در نماند هر که امشب فکر فردا می کند

(ب) بساط پرتو خورشید و مه برچیده خواهد شد به این دستور اگر حسن تو بی اندازه می گردد

(ج) دانه باشی مرغکانت برچنند غنچه باشی کودکانت برکنند

(د) تا تو را در دل چو قارون گنج‌ها باشد ز آرز چند گویی از او یس و چند گویی از قرن

(ه) عاشق خوانند مرا و بی دل زیبا خوانند تو را و شیرین

① ب - ه - ج - د - الف ② ب - د - ه - الف - ج

③ الف - ب - ه - ج - د ④ ج - د - الف - ه - ب

۳۴ - در بیت کدام گزینه «موازنه» وجود ندارد؟

- ۱) زمین گلشن از پایه تخت توست
 ۲) ز گلر تو خورشید گریان شود
 ۳) به لطف اگر بخرامد هزار دل ببرد
 ۴) من توام هیچ نمی دانم اگر خود تو منی
 ۵) هوا روشن از مایه بخت توست
 ۶) ز تیغ تو ناهید بریان شود
 ۷) به قهر اگر بستیزد هزار تن بکشد
 ۸) شرط اخلاص چنان است ز مبدای وجود

WWW.20SHOO.IR